

Pacter, P. "IFRS® as global standards: a pocket guide". <http://www.ifrs.org.ua/wp-content/uploads/2015/04/IFRS-as-global-standards-Pocket-Guide-April-2015.pdf>

Pasko, O. V. "Rol natsionalnykh rehuliatoriv bukhhalterskoho obliku v suchasnomu svi"ti" [The role of the national regulators of accounting in the modern world]. *Oblik i finansy APK*, no. 3 (2011): 38-45.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Kyiv: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2014.

Zubilevych, S. "Oblikova Dyrektyva YeS, yii vplyv na sklad i zmist zvitiv yevropeiskykh kompanii ta perspektyvy dlia Ukrainy" [Account the EU Directive, its impact on the structure and content of the reports of European companies and prospects for Ukraine]. *Bukhhalterskyi oblik i audyt*, no. 7 (2014): 3-17.

УДК 657.63:658

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СУДЖЕННЯ АУДИТОРА ЩОДО БЕЗПЕРЕРВНОСТІ

© 2016 **ВОІНОВА Т. С., МУЛТАНІВСЬКА Т. В.**

УДК 657.63:658

Воїнова Т. С., Мултанівська Т. В. Інформаційно-аналітичне забезпечення формування професійного судження аудитора щодо безперервності

Мета статті полягає в узагальненні теоретичних засад інформаційно-аналітичного забезпечення формування професійного судження аудитора щодо безперервності діяльності та в розробці практичних рекомендацій стосовно взаємодії аудитора з управлінським персоналом. Обґрунтовано та запропоновано авторське визначення поняття, встановлено його склад. Встановлено, що серед основних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності, крім стандартних процедур обробки інформації, доцільним є виокремлення процедур оцінки ступеню надійності джерела інформації через визначення економічних інтересів, інформаційних потреб та очікувань відповідних суб'єктів управління, які таку інформацію надають. Сформовано сукупність заходів щодо налагодження інформаційної взаємодії аудитора з управлінським персоналом та тими, кого наділено найвищими повноваженнями, для належного забезпечення достатніми та прийнятними аудиторськими доказами процесу формування професійного судження аудитора щодо припущення безперервності діяльності.

Ключові слова: інформаційно-аналітичне забезпечення, професійне судження аудитора, безперервність.

Рис.: 3. **Табл.:** 5. **Бібл.:** 39.

Воїнова Тетяна Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри контролю і аудиту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: Tetiana.Voinova@hneu.net

Мултанівська Тетяна Володимирівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри контролю і аудиту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: auditor_tw@mail.ru

УДК 657.63:658

Воїнова Т. С., Мултановская Т. В. Информационно-аналитическое обеспечение формирования профессионального суждения аудитора о непрерывности

Цель статьи состоит в обобщении теоретических основ информационно-аналитического обеспечения формирования профессионального суждения аудитора о непрерывности деятельности и в разработке практических рекомендаций по взаимодействию аудитора с руководством. Обосновано и предложено авторское определение понятия, установлен его состав. Установлено, что в числе основных задач информационно-аналитического обеспечения аудита непрерывности, помимо стандартных процедур обработки информации, целесообразно выделение процедур оценки степени надежности источника информации через определение экономических интересов, информационных потребностей и ожиданий соответствующих субъектов управления, которые такую информацию предоставляют. Сформирована совокупность мероприятий по налаживанию информационного взаимодействия аудитора с руководством и теми, кого наделяют наивысшими полномочиями, для надлежащего обеспечения достаточными и приемлемыми аудиторскими доказательствами процесса формирования профессионального суждения аудитора о допущении непрерывности деятельности.

Ключевые слова: информационно-аналитическое обеспечение, профессиональное суждение аудитора, непрерывность.

Рис.: 3. **Табл.:** 5. **Библ.:** 39.

Воїнова Тетяна Сергіївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри контролю і аудиту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: Tetiana.Voinova@hneu.net

Мултановская Тетяна Владимировна – кандидат економічних наук, доцент кафедри контролю і аудиту, Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця (пр. Науки, 9а, Харків, 61166, Україна)

E-mail: auditor_tw@mail.ru

UDC 657.63:658

Voinova T. S., Multanivska T. V. The Informational-Analytical Support to Formation of the Auditor's Professional Judgment on Continuity

The article is aimed at generalizing the theoretical foundations of the informational-analytical support to formation of the auditor's professional judgment on the continuity of activity and developing the practical recommendations for the auditor's engagement with the management. The author's definition of the concept has been substantiated and proposed, its composition has been determined. It has been found that, as one of the main tasks of the informational-analytical supporting the audit of continuity, in addition to the standard procedures for processing information, can be appropriate to allocate procedures for assessment of the degree of reliability of the information source through the definition of economic interests, information needs, and expectations of relevant management parties that provide such information. A set of measures has been elaborated to promote communication of auditor with management and those endowed with the highest authorities to adequately provide the sufficient and acceptable audit evidences of the process of formation of the auditor's professional judgment on approval for continuity of activity.

Keywords: informational-analytical support, the auditor's professional judgment, continuity.

Fig.: 3. **Tabl.:** 5. **Bibl.:** 39.

Voinova Tetiana S. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Control and Audit, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: Tetiana.Voinova@hneu.net

Multanivska Tetiana V. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Control and Audit, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: auditor_tw@mail.ru

Основною метою аудиту фінансової звітності, поряд з висловленням думки аудитора щодо її достовірності, є також формування судження відносно безперервності діяльності клієнта, особливо підприємств суспільного значення. Варто зауважити, що в сучасних умовах саме результати оцінки перспектив продовження діяльності підприємства стають найбільш вагомою складовою звіту незалежного аудитора. Усвідомлення необхідності більш глибокої діагностики безперервності діяльності клієнта вітчизняними аудиторами відбулося в період після загострення світової економічної кризи 2008–2009 рр. Це знайшло відображення в досягненні більшого розуміння потреби використання рекомендацій МСА 570 «Безперервність» [1], що, своєю чергою, формує новий погляд на процедурне та інформаційно-аналітичне забезпечення професійного судження аудитора щодо безперервності.

У практиці аудиту отримання аудиторських доказів щодо припущення безперервності діяльності при складанні фінансової звітності, як правило, обмежується застосуванням процедур розрахунку невеликої кількості фінансових показників та не враховує результати аналізу впливу подальших подій на безперервність. Це не дозволяє зробити достатньо обґрунтований висновок відносно всеохоплюваності впливу на фінансову звітність чинників, що викликають сумніви аудитора в можливості подальшої діяльності об'єкта аудиту. Тому дослідження теоретичних засад та узагальнення практичного досвіду застосування аудиторами інформаційно-аналітичного забезпечення оцінки безперервності діяльності клієнта з аудиту є вельми актуальним.

Окремі питання безперервності діяльності підприємств розглядаються в роботах таких вітчизняних авторів, як Г. Давидов, Р. Костирко, Г. Нашкерська, О. Петрик, І. Пилипенко, К. Редько, В. Сопко. Предметом спеціального дослідження проблема безперервності в аудиті, у тому числі питання інформаційно-аналітичного забезпечення, стала в роботах Белоусової І. М., Дмитренко І. М., Коваленко О. В., Проскуріної Н. М., Сухаревої Л. О., Фоменко В. О., Шерстюк О. П., Шалімової Н. С. У числі зарубіжних авторів слід відмітити таких, як Р. Адамс, А. Аренс, Й. Бетге, Ф. Дефліз, М. Метьюс, Р. Монтгомері, Б. Нідлз, Дж. Робертсон, М. Хірш, Аманжолова Б. А., Бакланова П. В., Бичкова С. М., Горощенко Н. Н., Калінічева Р. В., Краснов В. Д., Кучеренко С. А., Овчиннікова Н. Н., Пятов М. Л., Ремізов Н. А., Сизов Д. В., Соколов Я. В., Шевелев А. Е., Шеремет А. Д. тощо.

Разом з тим, до теперішнього часу дискусійними залишаються питання визначення комплексу аналітичних процедур аудиторської діагностики безперервності відповідно до потреб визначених користувачів, інформаційно-аналітичного забезпечення виконання таких процедур, а також організації взаємодії аудитора з управлінським персоналом в частині повноти інформації щодо безперервності діяльності.

Метою статті є узагальнення теоретичних засад інформаційно-аналітичного забезпечення формування професійного судження аудитора щодо безперервності діяльності та розробка практичних рекомендацій щодо організації взаємодії аудитора з управлінським персоналом.

Для досягнення поставленої мети виконано такі завдання:

- ✦ теоретично обґрунтовано авторське визначення поняття та встановлено склад інформаційно-аналітичного забезпечення формування професійного судження аудитора відносно безперервності діяльності;
- ✦ запропоновано сукупність заходів щодо налагодження інформаційної взаємодії аудитора з управлінським персоналом та тими, кого наділено найвищими повноваженнями, для належного забезпечення достатніми та прийнятними аудиторськими доказами процесу формування професійного судження аудитора щодо припущення безперервності діяльності.

Об'єктом дослідження є інформаційно-аналітичне забезпечення формування професійного судження аудитора щодо безперервності діяльності.

Предметом дослідження є теоретико-методичні засади інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності діяльності.

Професійне судження аудитора, у тому числі відносно припущення безперервності, формується на підставі аудиторських доказів. Під аудиторськими доказами розуміється «інформація, що використовує аудитор під час формулювання висновків, на яких ґрунтується аудиторська думка» [1, с. 408], тобто питання визначення складу інформації та джерел її отримання є одним із ключових складових аудиторського процесу.

Закон України «Про інформацію» визначає інформацію як «будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [2]. Усе більший обсяг інформації в умовах застосування сучасних інформаційних технологій формується і зберігається саме в електронному вигляді, що змінює підходи до інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту.

Загалом поняття «забезпечення» трактується як дія, а також як те, що забезпечує що-небудь [3, с. 577]. Одним із найважливіших видів забезпечень є інформаційне забезпечення. Дослідження сутності та змісту інформаційного забезпечення в останні роки відбувається в контексті впровадження інформаційних систем та застосування інформаційних технологій (табл. 1).

Як показано в табл. 1, трактування інформаційного забезпечення найчастіше пов'язується з поняттям «бази даних», яке використовується в теорії інформаційних систем [4–8]. Водночас привертає увагу розгляд інформаційного забезпечення як створення інформаційних умов функціонування системи [7] та як процесу задоволення потреб користувачів в інформації [8]. Такий підхід представляється доцільним й для формування визначення інформаційного забезпечення аудиту.

Аналіз спеціальної літератури з аудиту показав, що, незважаючи на достатньо тривалий період досліджень, сутність інформаційного забезпечення аудиту трактується неоднозначно (табл. 2).

Як показано в табл. 2, поширеними в теорії аудиту трактуваннями інформаційного забезпечення є визна-

Тракткування сутності інформаційного забезпечення в спеціальній літературі

Джерело	Визначення	Головна ознака
Економічна енциклопедія [4]	«Інформаційне забезпечення – наявність інформації, необхідної для управління економічними процесами, що містяться у базах даних інформаційних систем»	Бази даних
Якімова О. Ю. [5, с. 3]	«Інформаційне забезпечення являє собою сукупність бази даних і системи управління базою даних, системи вхідної і вихідної інформації, а також уніфіковану систему документації. Інформаційне забезпечення включає в себе всю економічну інформацію підприємства, способи її подання, зберігання перетворення. Інформаційне забезпечення організовується на основі технічного та програмного забезпечення та є по відношенню до них забезпеченням більш високого рівня»	
Экономический словарь [6]	«Інформаційне забезпечення – 1) забезпечення фактичними даними управлінських структур; 2) використання інформаційних даних для автоматизованих систем управління»	Інформаційні дані
Економічна енциклопедія [7]	«Забезпечення інформаційне – створення інформаційних умов функціонування системи, забезпечення необхідною інформацією, включення в систему засобів пошуку, отримання, збереження, нагромадження, передачі, обробки інформації, організація банків даних»	Створення інформаційних умов
Макарчук О. Г. [8]	«Інформаційне забезпечення – це, насамперед, процес задоволення потреб користувачів у інформації, необхідній для обґрунтування і прийняття стратегічних рішень»	Процес

Таблиця 2

Тракткування сутності інформаційного забезпечення аудиту в спеціальній літературі

Джерело	Визначення	Головна ознака
Андреев В. Д. [9, с. 234]	«Цілеспрямована робота по збору інформації, її реєстрації, передачі, обробці, узагальненню, зберіганню та пошуку суб'єктами контролю з метою використання її для потреб управління»	Цілеспрямована робота суб'єкта контролю
Шидловська М. С. [10, с. 81]	«Цілеспрямована робота по збору інформації, її реєстрації, передачі, обробці, узагальненню, зберіганню і використанню»	
Пантелеев В. П. [11, с. 158]	«Цілеспрямована робота по збору інформації, її реєстрації, передаванню, обробці, узагальненню, зберіганню та пошуку суб'єктами контролю з метою використання для управління»	
Корицька О. І. [12]	«Інформаційне забезпечення аудиту повинно формуватися за принципами цілісності інформації, адекватності, гнучкості, адаптивності, стандартизації та уніфікації, можливості зіставлення та перевірки створених баз даних»	Бази даних
Рудницький В. С. [13]	«Під інформаційним забезпеченням аудиту розуміють певним чином упорядковану сукупність інформації, яку формують і використовують на різних стадіях процесу аудиту»	Упорядкована сукупність інформації
Артюх О. В. [14]	«Під інформаційним забезпеченням аудиту управлінської діяльності можна розуміти певним чином упорядковану сукупність інформації, яка формується і використовується на різних стадіях процесу аудиту»	
Петрик О. А., Савченко В. Я., Свідерський Д. Є. [15, с. 87]	«Систематизована сукупність достатньої та доречної інформації, яка може бути використана в процесі аудиту для досягнення поставленої мети та вирішення визначених завдань»	Систематизована сукупність інформації

чення його як цілеспрямованої роботи суб'єкта контролю з інформацією [9; 10; 11], бази даних [12], упорядкованої [13; 14] або систематизованої [15] сукупності інформації.

На думку авторів, при визначенні поняття «інформаційне забезпечення аудиту» необхідно, перш за все, виходити з розуміння його як певних дій суб'єкта аудиту (аудитора) відносно визначення необхідної інформації, організації її збору, обробки, реєстрації, узагальнення,

зберігання, передачі з метою використання в якості аудиторських доказів для формування висновків з різних питань в аудиторському процесі.

Разом з тим, варто зазначити, що коли йдеться про основу формування судження аудитора відносно дотримання припущення безперервності, названих дій вже недостатньо, оскільки виникає потреба в новому знанні, а відповідно й більш високому рівні опрацювання накопиченої та систематизованої інформації. У зв'язку

з цим доцільним представляється застосування терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення формування професійного судження відносно безперервності».

Термін «інформаційно-аналітичне забезпечення» протягом останнього десятиріччя набув досить широкого використання в різних сферах суспільного життя, проте єдиний підхід до його трактування дотепер не склався (табл. 3).

Як показано в табл. 3, діапазон позицій науковців стосовно головної ознаки, що розкриває сутність інформаційно-аналітичного забезпечення, є досить широким. Так, на думку авторів, визначення даного поняття як складової державного управління [19] характеризує його як елемент системи, але не дає уявлення про зміст здійснюваних дій. Разом з тим, слід погодитись із висновком щодо спрямованості на збільшення рівня узагальнення фактів, що й відображає відмінність від

суто інформаційного забезпечення. Така відмінність не розкривається у визначеннях [16; 20; 21–24], але вони містять вказівку на спосіб досягнення мети.

Необхідно підкреслити, що виникнення поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення» пов'язують із розвитком автоматизованих систем управління [16, с. 100], використання яких дозволяє оптимізувати організацію «інформаційних масивів баз даних і знань» [16, с. 96]. У цьому контексті заслуговує на увагу характеристика інформаційно-аналітичного забезпечення як «процесу створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб» [17; 18]. Крім того, важливим уявляється виокремлення Ковалем Р. А. двох взаємопов'язаних елементів (інформаційний та аналітичний), які в сукупності й представляють собою інформаційно-аналітичне забезпечення, що здійснюється в два етапи: перший – відносно самостійна діяльність «спеціально підготовлених фахівців, зайнятих пошу-

Таблиця 3

Трактування поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення»

Джерело	Визначення	Головна ознака
Коваль Р. А. [17, с. 225], Чечетова Н. Ф., Лелюк Н. Є. [18, с. 164]	«Процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів. Метою інформаційно-аналітичного забезпечення державних органів виконавчої влади є створення умов для прийняття ефективних державних управлінських рішень»	Процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб
Пугач А. О. [19]	«Є складовою державного управління, яке покликане збільшити рівень узагальнення фактів, обґрунтованість рекомендацій, якість інформаційної продукції суб'єктів управління, а також, викривати довгострокові тенденції розвитку суспільства та держави»	Складова державного управління
Савченко І. М., Ягупов В. В. [20]	«Система інформаційно-аналітичних заходів, яка спрямована на задоволення інформаційних потреб користувачів інформації шляхом її підготовки та доведення до споживачів»	Система інформаційно-аналітичних заходів
Жадько К. С. [16, с. 96]	«Комплекс організаційних, правових, технічних і технологічних заходів, засобів та методів, котрі забезпечують у процесі управління і функціонування системи інформаційні зв'язки її елементів (суб'єктів і об'єктів) шляхом оптимальної організації інформаційних масивів баз даних і знань»	Комплекс заходів, засобів та методів
Телешун С. О. [21, с. 5]	«Сукупність технологій, методів збору та обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні та інші процеси), специфічних прийомів їхньої діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень»	Сукупність технологій методів збору та обробки інформації
Н. Химиця, І. Майхрович [22]	«Сукупність організаційних, методичних і інтелектуальних видів діяльності зі збору, систематизації, аналізу, збереження й використання даних про працівників організації або про тих, які готуються до вступних випробувань на роботу; про оцінку кадрових процесів у галузі та на регіональному ринку праці»	Сукупність організаційних, методичних і інтелектуальних видів діяльності
Демідов А. А., Захаров Ю. Н. [23, с. 8]	«ґрунтується на аналізі предметних областей регіонального управління і виділення пріоритетних програмно-цільових установок»	Аналіз предметних областей управління
Мартінова Л. В. [24, с. 5]	«Основною метою підсистеми інформаційно-аналітичного забезпечення господарської діяльності підприємств АПК в контексті управління ризиками є усунення або попередження ситуацій невизначеності відносно розвитку подій, які відбуваються в зовнішньому економічному середовищі, та пов'язаних з ними можливих ризиків шляхом збору інформації, її аналізу, а також прийняття на основі результатів проведеного аналізу рішень, що стосуються вибору тих чи інших методів управління ризиками»	Збір інформації, її аналіз, а також прийняття на основі результатів проведеного аналізу рішень

ком, відбором, обробкою, накопиченням, узагальненням і збереженням інформаційних одиниць; другий – «... виробництво спеціально підготовленими фахівцями на підставі наявних інформаційних одиниць і складних розумових процесів нового знання щодо явища або події, що вивчається» [17]. Цю ідею в цілому підтримує й Жадько К. С., зазначаючи, що «аналітичне забезпечення деталізує дані інформаційного забезпечення від документа до розрахунку інтегральних показників звітів [16, с. 96]. Він також визначає основні завдання інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингу, діагностики і контролю діяльності підприємств звітів, в число яких включена «аналітична обробка інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень» [16, с. 97]. Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення представляє собою процес, результатом якого є отримання нового знання про об'єкт дослідження, використання якого дозволяє підвищити рівень обґрунтованості висновків й відповідно управлінських рішень.

При здійсненні аудиторської діагностики дотримання припущення безперервності методи, способи та технології обробки інформації застосовуються в певній послідовності, яка обумовлена необхідністю дотримання вимог МСА 570 «Безперервність» [1]. На аналітичному етапі відбувається якісна зміна наявної інформації: за результатами виконання комплексу аналітичних процедур аудитор продукує нову інформацію відносно об'єктивності оцінки управлінським персоналом дотримання принципу безперервності при складанні фінансової звітності. Тому прийнятним для характеристики інформаційно-аналітичного забезпечення аудиторської діагностики безперервності представляється пропонування [17; 18] та розгляд його як процесу створення оптимальних умов для задоволення інформаційних потреб відповідних суб'єктів, якими при проведенні аудиту безперервності є найбільш кваліфіковані аудитори, уповноважені робити висновки і приймати рішення щодо типу аудиторської думки з урахуванням результатів діагностики припущення безперервності.

Інформаційно-аналітичне забезпечення аудиторської діагностики безперервності, на думку авторів, слід відрізнити від інформаційно-аналітичного забезпечення діагностики діяльності підприємства, здійснюваної іншими суб'єктами для інших цілей (наприклад, управлінським персоналом підприємства для розробки заходів щодо підвищення фінансової стійкості).

Аналіз робіт, в яких розглядається проблема аудиторської діагностики безперервності діяльності [25–33] показав, що науковці значну увагу приділяють організаційному, методичному й ресурсному її забезпеченню. Як один із основних ресурсів розглядається інформація, з якої аудитор відбирає достатні й прийнятні в конкретних умовах аудиторські докази. Разом з тим, слід відмітити, що в роботах використовується переважно термін «інформаційне забезпечення».

Так, Аманжолова Б. А. та Овчиннікова Н. Н. [25] запропонували авторський підхід до формування інформаційного забезпечення аудиту безперервності діяльності організацій споживчої кооперації та рекомендації щодо

вдосконалення аналітичних процедур, необхідних для її оцінки. Крім загального інформаційного забезпечення аудиту безперервності, вони виокремлюють механізм формування інформаційного масиву для забезпечення відомостями про вплив оціночних значень на показники, що характеризують безперервність діяльності [25, с. 219]. Тому можна зауважити, що мова йдеться саме про загальну інформаційну та аналітичну складові, а відтак – про інформаційно-аналітичне забезпечення аудиту безперервності.

Питання оцінки дотримання принципу безперервності з позиції внутрішнього аудиту розглянула Горощенко Н. М. Разом з тим, на думку авторів, вона необґрунтовано розширює повноваження внутрішніх аудиторів, яким надаються не властиві внутрішньому аудиту функції [26, с. 8–9]. Цей висновок підтверджує й позиція Каменської Т. О. щодо покладення на службу внутрішнього аудиту виконання періодичної оцінки «адекватності процесів планування безперервності діяльності» [27, с. 226] та надання гарантії того, що такий план є актуальним і дієвим, проте внутрішні аудитори не повинні бути ні розробниками ні виконавцями такого плану [27, с. 236]. Впровадження такого підходу не тільки сприятиме вдосконаленню системи внутрішнього контролю підприємства, й, відповідно, зростанню рівня обґрунтованості оцінки дотримання принципу безперервності управлінський персоналом, але й надійності інформаційної бази, яка використовується зовнішнім аудитором.

Дмитренко І. М. та Белоусова І. М. також використовують термін «інформаційне забезпечення» [28; 29] й трактують його як «належно упорядковану сукупність економічної інформації, що формується і використовується аудитором на різних стадіях діагностики безперервності діяльності ПАТ» [29, с. 103]. Для цілей нашого дослідження важливим є висновок [29] відносно визнання тези щодо формування сукупності інформації аудитором. Разом з тим, сама сукупність економічної інформації – це інформаційна база [34], а інформаційне забезпечення варто розглядати як процес формування інформаційної бази аудиту безперервності. Налагодження інформаційної взаємодії між аудиторською фірмою та клієнтом здійснюється на основі ідентифікації інформаційних потоків. Дмитренко І. М. та Белоусова І. М. розглядають рух інформаційних потоків під час аудиторської діагностики безперервності в загальному вигляді. Для потреб аудиторських фірм зміст кожного з потоків необхідно деталізувати. Також варто враховувати зміни, які відбуваються після дати балансу до дати аудиторського висновку.

Проскуріна Н. М. на основі структурування процесу підготовки професійного судження відносно безперервності шляхом виокремлення видів залежностей (питання аудиторської оцінки принципу «діючого підприємства» – джерела інформації – процедури аудиту безперервності) [30, с. 396–400] визначила мету аудиту безперервності як одержання відповідної інформації [30, с. 400; 31, с. 146]. Безумовно, такий підхід конкретизує положення МСА 570 «Безперервність» [1] і дозволяє

зрозуміти важливість інформаційного забезпечення аудиторського процесу в частині питань безперервності. Заслугує на увагу і висновок щодо необхідності аналітичного інструментарію (методи кількісного та якісного аналізу) виконання аналітичних процедур [30, с. 400]. Проте, слід зазначити, що сам склад аналітичного інструментарію розглядається автором у загальному вигляді.

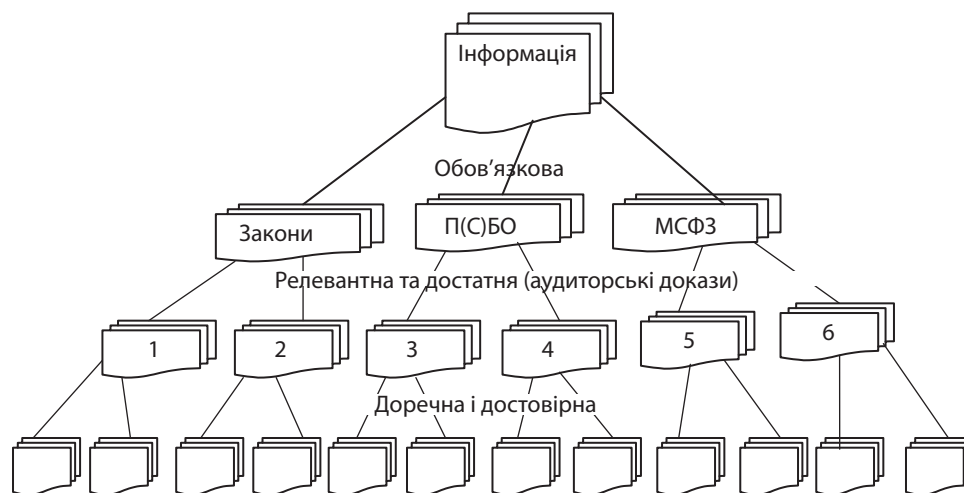
Дискусійним представляється пропонування Бакланової П. В. щодо доцільності проведення в процесі аудиту фінансової звітності разом з фінансовим аналізом оцінки ефективності менеджменту клієнта як інструмента беззаперечної ідентифікації організацій, для яких невизначеність є всеохоплюючою, й відповідної модифікації аудиторської думки [32, с. 13]. У цілому, такий підхід не суперечить положенням теорії економічної діагностики й може бути прийнятним при виконанні погоджених процедур (Міжнародний стандарт супутніх послуг 4400 «Завдання з виконання погоджених процедур стосовно фінансової інформації» [35]), коли аудитор має більше часу, а також показаний при аудит-консалтингу та аудит-контролінгу [33, с. 1]. Певний сумнів викликає й твердження автора про можливість при цьому зменшення трудомісткості аудиту. Досвід аудиторської діяльності показує, що при загальному аудиті фінансової звітності вітчизняний аудитор, як правило, суттєво обмежений в часі та має дотримуватись вимог МСА, які не враховують потребу здійснення процедур оцінки ефективності менеджменту. Крім того, особливістю інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту при дослідженні припущення безперервності є отримання відповідей на запити, у тому числі й відносно ефективності менеджменту, від управлінського персоналу та від тих, кого наділено найвищими повноваженнями.

Таким чином, інформаційно-аналітичне забезпечення формування професійного судження відносно безперервності – це процес створення оптимальних передумов для задоволення інформаційних потреб аудитора щодо здійснення діагностики та оцінки діяльності клієнта та обґрунтування його професійної думки

на основі залучення та використання інформаційних ресурсів і визначення аналітичного інструментарію. Таке трактування дозволяє підкреслити основну мету інформаційно-аналітичного забезпечення, яка, на думку авторів, полягає у створенні інформаційно-аналітичного середовища як основи для отримання належних та достатніх аудиторських доказів для оцінки достовірності твердження управлінського персоналу в частині безперервності діяльності, та визначити параметри інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності (рис. 1).

Як показано на рис. 1, основними параметрами інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності є доречність і достовірність інформації, релевантність і достатність, відповідність вимогам регламентуючих документів. Джерела інформації є досить різноманітними. У зв'язку з цим в числі основних завдань інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності, крім стандартних процедур обробки інформації, доцільним є виокремлення процедур оцінки ступеню надійності джерела інформації через визначення економічних інтересів, інформаційних потреб та очікувань відповідних суб'єктів управління, які таку інформацію надають.

Дмитренко І. М. та Белоусова І. М. [29, с. 19–22], спираючись на підхід вперше запропонований Б. Нідлзом, Х. Андерсеном, Д. Колдуеллом (суть полягає в об'єднанні зовнішніх користувачів в групи користувачів з прямим і непрямим фінансовим інтересом) [36] та поглиблений Бичковою С. М., Соколовим Я. В., Швець В. Г. [37; 38] (у складі зовнішніх користувачів додатково виділили третю групу – користувачів без фінансового інтересу), визначили напрямки використання результатів аудиторської діагностики безперервності діяльності відповідно до інформаційних потреб користувачів фінансової звітності. Загалом, визнаючи доцільність такого підходу, все ж потрібно зауважити, що, по-перше, висновки поширюються розробниками [29] лише на

1. Фінансова звітність. 2. Запевнення управлінського персоналу. 3. Підтвердження управлінського персоналу. 4. Головна книга. 5. Бізнес-плани. 6. Стратегія розвитку підприємства.

Рис. 1. Параметри інформаційно-аналітичного забезпечення аудиту безперервності

підприємства харчової промисловості, а, по-друге, аудиторю варто знати й розуміти не тільки мету й напрямки використання різними категоріями користувачів отриманої інформації щодо безперервності діяльності, але й їх очікування від аудиту безперервності та згідно з цим знанням оцінювати інформацію, яка надходить від користувачів з різними очікуваннями.

Ураховання значного впливу досягнення аудитором розуміння інформаційних потреб користувачів на досягнення взаєморозуміння з управлінським персоналом клієнта та, за потреби, з тими, кого наділено найвищими повноваженнями, щодо умов завдання з аудиту, дозволило авторам визначити очікування різних категорій користувачів інформації про безперервність діяльності підприємства, показати їх взаємозв'язок з інформаційними потребами при аудиті фінансової звітності (табл. 4).

Розуміння аудитором зазначених очікувань користувачів інформації про безперервність та врахування об'єктивно існуючого внаслідок притаманних аудиту обмежень «розриву в очікуваннях», дозволить йому правильно визначитись з вибором джерел інформації, аудиторських процедур та найбільш раціональної послідовності їх виконання в аудиторському процесі, уникнути непорозумін з клієнтом при представленні йому результатів аудиту, у тому числі з питання аудиторської діагностики безперервності діяльності, зберегти власну ділову репутацію в ситуації, коли діагностована аудито-

ром фінансова неспроможність клієнта приймає незворотний характер.

Крім того, варто враховувати поведінкові аспекти управлінського персоналу, які на даний час достатньою мірою описані у фінансовому менеджменті й певною мірою в теорії економічної безпеки підприємства. В теорії аудиту увагу до цієї проблеми привернула Шалімова Н. С., розглянувши вплив на розвиток аудиту розробок в сфері моделі людини та конфлікту інтересів [39]. Разом з тим, в аудиті проблема «розриву очікувань» та конфлікту інтересів вивчається переважно з точки зору задоволення інформаційних потреб користувачів. Аналіз практики аудиту безперервності показує існування потреби в більш глибокому дослідженні питання економічних інтересів та поведінки зацікавлених осіб в контексті якісного інформаційно-аналітичного забезпечення аудиторського процесу.

Узагальнення сутнісних характеристик і факторів впливу на інформаційно-аналітичне забезпечення аудиту безперервності дозволяє виокремити його складові (рис. 2).

Як показано на рис. 2, інформаційно-аналітичне забезпечення аудиту безперервності здійснюється аудитором на основі попереднього визначення та врахування економічних інтересів різних категорій користувачів фінансової звітності щодо дотримання принципу безперервності, пов'язаних з ними інформаційних потреб, очікувань та поведінкових аспектів, а також цілей аудитора відповідно до положень МСА 570.

Таблиця 4

Інформаційні потреби користувачів щодо дотримання принципу безперервності діяльності при аудиті фінансової звітності

Користувачі інформації	Інформаційні потреби	Очікування від аудиту безперервності
Власники	Фінансові результати діяльності та фінансовий стан підприємства	Обґрунтована впевненість щодо збереження інвестованого капіталу та прибутковості в майбутньому
Інвестори	Фінансові результати діяльності та рентабельність	Обґрунтована впевненість, що підприємство продовжуватиме ведення бізнесу в передбачуваному майбутньому, не має наміру ліквідуватися та не має ознак банкрутства
Управлінський персонал	Фінансова стійкість та прибутковість, інвестиційна привабливість підприємства	Обґрунтована впевненість щодо відображення у фінансовій звітності показників власного капіталу, довгострокових інвестицій, довгострокових та короткострокових зобов'язань
Працівники	Збереження робочих місць, дотримання соціальних гарантій, здійснення соціального страхування	Стабільність та прибутковість роботодавця
Займодавці	Платоспроможність, майновий стан	Обґрунтована впевненість, що підприємство збереже платоспроможність
Постачальники, підрядники	Платоспроможність, збереження ділових контактів	Обґрунтована впевненість, що підприємство збереже платоспроможність
Покупці	Фінансовий стан та фінансова стійкість	Обґрунтована впевненість, що фінансовий стан дозволяє продовжити постачання товарів (продукції)
Фіскальні органи	Платоспроможність	Обґрунтована впевненість, що фінансовий стан дозволяє вчасно виконувати фінансові зобов'язання перед державою
Органи державної влади	Загальний вплив діяльності підприємства на добробут, соціальну стабільність, стан навколишнього середовища	Обґрунтована впевненість щодо фінансового стану

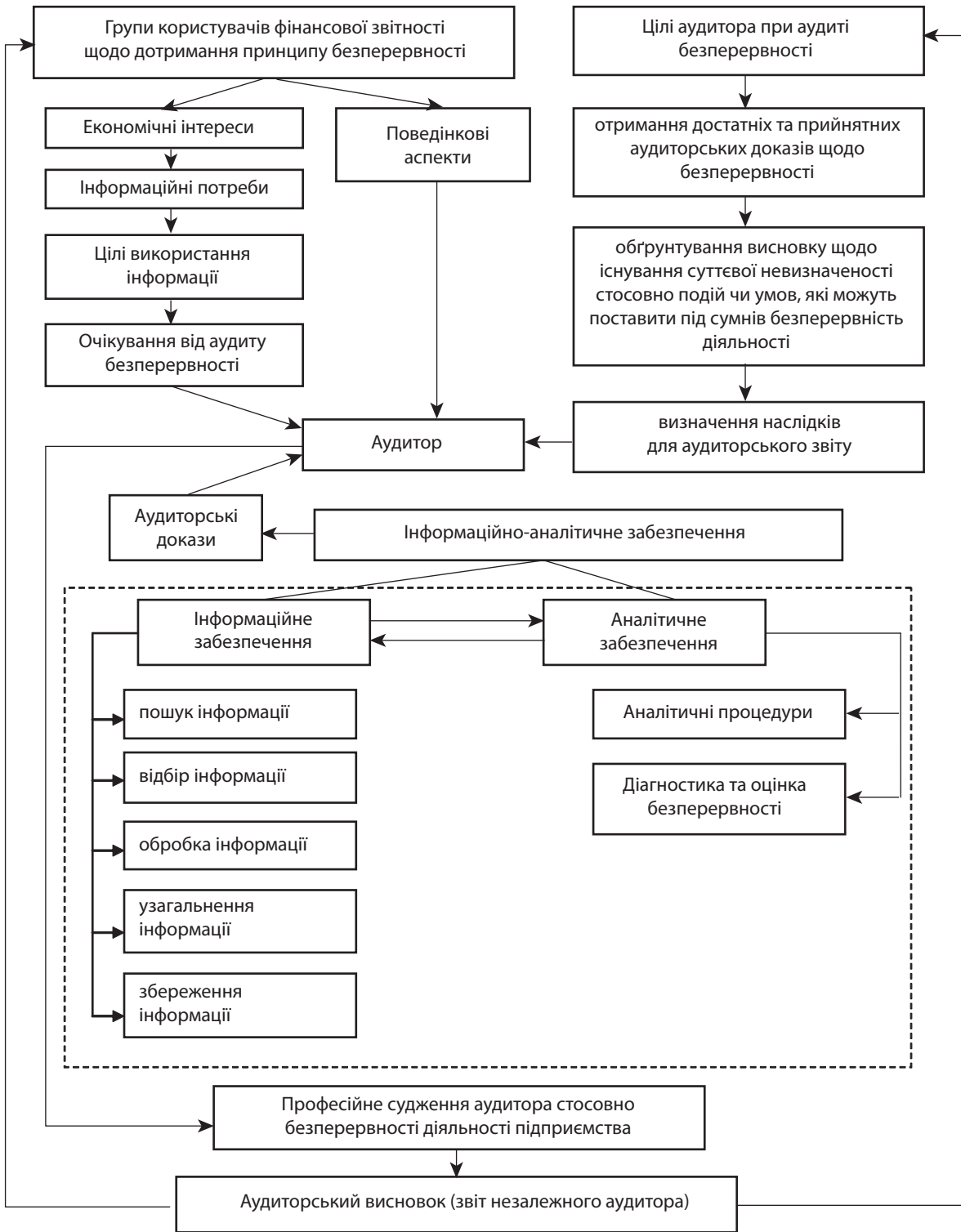

Рис. 2. Складові інформаційно-аналітичного забезпечення формування професійного судження стосовно безперервності

Основні проблеми, з якими стикається аудитор при вирішенні питання інформаційно-аналітичного забезпечення аудиторського процесу в частині формування професійного судження стосовно безперервності, можна об'єднати у дві групи:

- ✦ загальні, притаманні інформаційно-аналітичному забезпеченню аудиторського процесу в цілому;
- ✦ специфічні, обумовлені особливостями здійснення аудиторської діагностики безперервності діяльності.

Особливістю організації сучасного аудиторського процесу є обумовлена розвитком інформаційно-комунікативних технологій можливість отримання від клієнта все більшого обсягу систематизованої інформації. При цьому виникає певне коло проблем. Так, впровадження автоматизованих систем управління дає змогу підприємствам формувати в електронному вигляді значні масиви фінансової інформації, що спрощує процедуру підготовки відповідей на запити аудитора, у тому

числі відносно безперервності діяльності. Водночас аудитор має бути добре обізнаний щодо можливості клієнта швидко готувати релевантну інформацію.

Для забезпечення достатніх та прийнятних аудиторських доказів щодо дотримання принципу безперервності, які безпосередньо впливають на формування професійного судження аудитора, він має, перш за все, надіслати відповідні запити до управлінського персоналу для надання йому письмових запевнень, що ним будуть розкриті усі відомі дані про характер та стан його бізнесу і ступінь впливу внутрішніх та зовнішніх чинників. Тому найважливішим (та досить складним на практиці через неможливість передбачення аудитором всіх майбутніх подій чи умов) завданням аудитора є визначення переліку питань, які будуть включені до запиту. Формулювання таких питань здійснюється на основі ґрунтовного вивчення аудитором бізнесу клієнта, оцінки історичної фінансової інформації та аналізу основних фінансових показників, виокремлення найбільш значимих подій, що здатні вплинути на можливість подальшого функціонування підприємства. На думку авторів, врахування найбільш типових фактів та подій, дозволяє сформулювати перелік питань до управлінського персоналу, систематизований за групами факторів (табл. 5).

Важливо зазначити, що одночасно з обробкою відповідей управлінського персоналу аудитор обробляє та аналізує підтвердження третіх сторін (банків, страхових компаній, дебіторів, кредиторів), виконує низку аналі-

тичних процедур (розраховує індекс Альтмана, виконує аналіз фінансових коефіцієнтів та платоспроможності підприємства на підставі показників ліквідності балансу), оцінює фінансовий стан підприємства та складає прогноз подальшої діяльності підприємства. Одним із результатів виконання сукупності зазначених процедур є виокремлення і систематизація умов, які викликають сумніви у можливості подальшого функціонування підприємства. Відповідно до вимог МСА 230 «Аудиторська документація» їх доцільно оформляти у вигляді робочого документу «Анкета визначення здатності подальшого функціонування підприємства». Поглибленому аудиторському дослідженню підлягають питання анкети, на які отримано позитивну відповідь (рис. 3).

Для узгодження інформації, отриманої аудитором в результаті оцінки умов, які викликають сумніви у можливості подальшого функціонування підприємства, направляється повідомлення управлінському персоналу або тим, кого наділено найвищими повноваженнями (аудиторському комітету, директору чи засновнику), щодо недотримання принципу безперервності діяльності з власними розрахунками та поясненнями. Цей момент в інформаційних взаємовідносинах з клієнтом є передумовою формування остаточного професійного судження відносно необхідності модифікації аудиторської думки з урахуванням критерію безперервності.

Таблиця 5

Питання до первинного запиту до управлінського персоналу щодо припущення безперервності

Питання щодо оцінки управлінським персоналом очікуваного впливу внутрішніх факторів	Питання щодо оцінки управлінським персоналом очікуваного впливу зовнішніх факторів
<ul style="list-style-type: none"> - Чи очікує підприємство значні виплати за позиками в наступному році; - чи мали місце порушення умов угод про позику у звітному році; - чи є чисті активи підприємства меншими, ніж величина статутного капіталу; - чи перевищують поточні зобов'язання підприємства його поточні активи; - чи очікуються збитки в наступному році; - чи відбулося припинення або суттєве скорочення діяльності після дати балансу; - чи були відкладені закупівлі запасів; - чи знизилися суттєво рівень запасів; - чи є застарілі або наднормативні запаси; - чи мали місце випадки крадіжок та псування запасів; - чи мало місце необґрунтоване знищення (списання) основних засобів; - чи була відкладена заміна основних засобів; - чи існують повторювані збитки від основної діяльності; - чи відбувається фінансування за рахунок прострочених зобов'язань; - чи існує надмірне використання короткострокових позикових коштів як джерела фінансування довгострокових вкладень; - чи спостерігається недостатність власних оборотних коштів; - чи є випадки невиконання у встановлені терміни зобов'язань перед кредиторами та акціонерами; - чи відбулося значне збільшення строків оплати дебіторської заборгованості 	<ul style="list-style-type: none"> - Чи є залежність від основного постачальника; - чи є залежність від основного покупця; - чи відбулася значна втрата покупців через конкурентів або невідповідність продукції встановленим вимогам; - чи відбувалося розірвання договорів з основними покупцями або постачальниками, що призвело до значних збитків; - чи відбуваються страйки працівників; - чи існують обмеження держави щодо торгівлі; - чи відбулося розширення діяльності; - чи оголошували значні боржники неплатоспроможність; - чи оголошували значні кредитори неплатоспроможність підприємства; - чи робили оголошення постачальники щодо невиконання зобов'язань; - чи мало місце погіршення відносин з банками; - чи існує той факт, що підприємство не може оновити основні засоби через неможливість отримання зовнішніх фінансових ресурсів; - чи відбулося скорочення обсягу замовлень; - чи існують неефективні довгострокові угоди; - чи існує значна ймовірність виникнення зобов'язань внаслідок порушення законодавства про навколишнє середовище; - чи була втрата ключових фігур апарату управління; - чи відбулося технічне старіння основної продукції

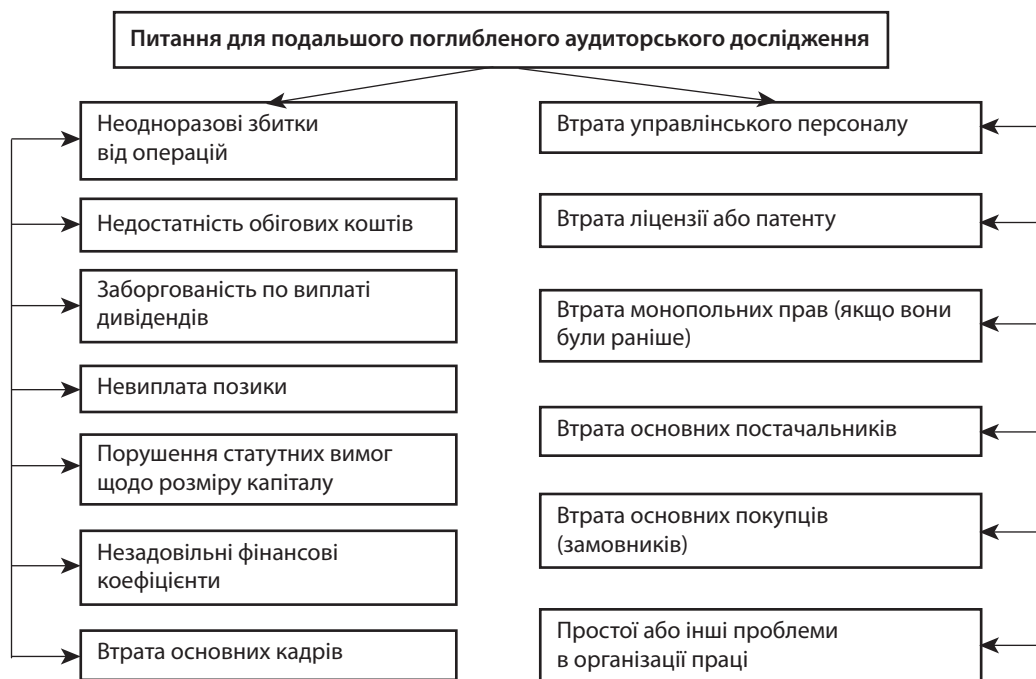

Рис. 3. Перелік питань для подальшого поглибленого аудиторського дослідження

МСА 570 «Безперервність» рекомендують аудитор висловити негативну думку у разі, якщо існує за судженням аудитора суттєва невизначеність, що стосується подій або умов, які окремо, або в сукупності можуть поставити під значний сумнів здатність суб'єкта господарювання безперервно продовжувати діяльність [1]. Разом з тим, якщо управлінський персонал надає аудиторі відомості про плани поліпшення ситуації або припущення отримання фінансової допомоги третіх сторін чи надання гарантій, аудитор повинен додатково отримати письмові підтвердження відповідних сторін. У такій ситуації аудитор висловлює умовно-позитивну думку. У разі, коли управлінський персонал не вважає за потрібне зробити або розширити свою оцінку безперервності діяльності, аудитор може розглянути можливість висловлення умовно-позитивної думки або відмовитись від висловлення думки у зв'язку із неможливістю отримання достатніх та прийнятних аудиторських доказів.

Варто зазначити, що висновки аудитора не слід сприймати як абсолютну гарантію дотримання підприємством принципу безперервності при складанні фінансової звітності через властиві аудиту обмеження. Таку гарантію має надавати тільки підприємство.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило на основі узагальнення теоретичних засад і практики аудиту уточнити сутність та запропонувати авторське визначення поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення формування професійного судження відносно безперервності» та уточнити його складові. Застосування сукупності заходів щодо налагодження інформаційної взаємодії аудитора з управлінським персоналом та тими, кого наділено найвищими повноваженнями, дозволить здійснювати належне забезпечення достатніми та прийнятними ауди-

торськими доказами процесу формування професійного судження аудитора щодо безперервності діяльності. Подальшому зростанню обґрунтованості висновків аудитора щодо припущення безперервності сприятиме поглиблення дослідження впливу на надійність аудиторських доказів поведінкових аспектів осіб з числа управлінського персоналу підприємства та інших осіб, які надають вхідну інформацію аудитору, налагодження інформаційної взаємодії зі службою внутрішнього аудиту. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. Частина 1 / Пер. з англ. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2015. – 986 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
2. Про внесення змін до Закону України «Про інформацію» : Закон України від 13.01.2011 р. № 2938-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2938-17>
3. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка : Т. 1–4. – М. : Русский язык, 1978. – Т. 2. И–О, 1979. – 779 с.
4. Інформаційне забезпечення // Словopedia. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua/38/53383/380290.html>
5. Якимова О. Ю. Формирование структуры информационного обеспечения аграрного предприятия [Электронный ресурс] / О. Ю. Якимова. – Режим доступу : http://sisupr.mrsu.ru/2009-1/pdf/18_yikimova.pdf – с. 1–9
6. Экономический словарь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://abc.informbureau.com/>
7. Забезпечення інформаційне // Словopedia. Економічна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://slovopedia.org.ua/38/53399/379458.html>
8. Макаручук О. Г. Информационно-аналитическое обеспечение стратегического управления сельскохозяйственным предприятием [Электронный ресурс] / О. Г. Макаручук. – Режим доступа : http://nubip.edu.ua/sites/default/files/Макаручук%20О.Г_.pdf

- 9. Андреев В. Д.** Практический аудит (справочное пособие) / В. Д. Андреев. – М. : Экономика, 1994. – 336 с.
- 10. Шидловская М. С.** Финансовый контроль и аудит : учеб. пособие / М. С. Шидловская. – Мн. : Выш. Шк., 2001. – 495 с.
- 11. Пантелеев В. П.** Аудит : навчальний посібник. / В. П. Пантелеев. – К. : «Видавничий дім «Професіонал», 2008. – 400 с.
- 12. Корицька О. І.** Макроекономічний підхід до вивчення інформаційного забезпечення оцінювання діяльності промислових підприємств України [Електронний ресурс] / О. І. Корицька. – Режим доступу : <http://vlp.com.ua/node/8628>
- 13. Рудницький В. С.** Методологія і організація аудиту [Електронний ресурс] / В. С. Рудницький. – Тернопіль : «Економічна думка», 1998. – 196 с. – Режим доступу : <http://buklib.net/books/21880/>
- 14. Артюх О. В.** Інформаційне забезпечення аудиту управлінської діяльності [Електронний ресурс] / О. В. Артюх. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3648/1.pdf>
- 15. Петрик О. А.** Організація та методика аудиту підприємницької діяльності : навч. посіб. / О. А. Петрик, В. Я. Савченко, Д. Є. Свідерський / За заг. ред. О. А. Петрик. – К. : КНЕУ, 2008. – 472 с.
- 16. Жадько К. С.** Механізми та інструменти моніторингу, діагностики й контролю діяльності підприємств: проблеми теорії і практики : монографія / К. С. Жадько. – Дніпропетровськ : ДДФА, 2013. – 332 с.
- 17. Коваль Р. А.** Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади / Р. А. Коваль // Теорія та практика державного управління : зб. наук. праць. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. – № 1 (113). – С. 223–226.
- 18. Четцова Н. Ф.** Сутність та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення муніципального управління [Електронний ресурс] / Н. Ф. Четцова, Н. Є. Лелюк // Комунальне господарство міст. – 2011. – № 100. – С. 162–167. – Режим доступу : http://eprints.kname.edu.ua/22396/1/162-167_Четцова_НФ.pdf
- 19. Пугач А. О.** Сутність процесу інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої влади в Україні [Електронний ресурс] / А. О. Пугач. – Режим доступу : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>
- 20. Савченко І. М.** Інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів : термінологічний словник [Електронний ресурс] / І. М. Савченко, В. В. Ягупов. – Київ : ІПТО НАПН України, 2014. – 127 с. – Режим доступу : http://lib.iitta.gov.ua/106938/1/Словник_підсумковий%20%282%29.pdf
- 21. Телешун С. О.** Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні : навч.-метод. матеріали [Електронний ресурс] / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович. – К. : НАДУ, 2013. – 36 с. – Режим доступу : http://www.academy.gov.ua//NMKD/library_nadu/Navch_Posybniky/d7c65b5c-8b77-480f-9c92-e53c48093520.pdf
- 22. Химиця Н.** Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності кадрової служби державних органів влади [Електронний ресурс] / Н. Химиця, І. Майхрович. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20784/1/75-164-165.pdf>
- 23. Демидов А. А.** Информационно-аналитические системы поддержки принятия решений в органах государственной власти и местного самоуправления. Основы проектирования и внедрения : учебное пособие [Електронний ресурс] / А. А. Демидов, Ю. Н. Захаров. – СПб. : НИУ ИТМО, 2012. – 100 с. – Режим доступу : <http://books.ifmo.ru/file/pdf/930.pdf>
- 24. Мартынова Л. В.** Информационно-аналитическое обеспечение управления рисками хозяйственной деятельности предприятий АПК в контексте информационной экономики [Електронний ресурс] / Л. В. Мартынова // Вестник ЮРГТУ (НПИ). – 2014. – № 2. – С. 54–58. – Режим доступу : http://vestnik-npi.info/upload/information_system_22/1/5/7/item_1578/information_items_property_4443.pdf
- 25. Аманжолова Б. А.** Аудит непрерывности деятельности организаций потребительской кооперации: реализация аналитических процедур с учетом изменения оценочных значений в бухгалтерской отчетности [Електронний ресурс] / Б. А. Аманжолова, Н. Н. Овчинникова // Аудит и финансовый анализ. – 2013. – № 6. С. 218–226. – Режим доступу : http://www.auditfin.com/fin/2013/6/2013_VI_07_02.pdf
- 26. Горощенко Н. Н.** Оценка принципа непрерывности деятельности организации во внутреннем аудите : автореф. дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.12 [Электронный ресурс] / Н. Н. Горощенко; Государственное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Новосибирский государственный университет экономики и управления». – Новосибирск : НГУЭУ, 2005. – 24 с. – Режим доступа : <http://economy-lib.com/disser/136683/a#?page=1>
- 27. Каменська Т. О.** Внутрішній аудит. Сучасний погляд : монографія / Т. О. Каменська ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2010. – 499 с.
- 28. Белоусова І. М.** Аудиторська діагностика безперервності діяльності підприємств : автореф. дис. ... канд. экон. наук : 08.00.09 [Електронний ресурс] / І. М. Белоусова; Тернопільський національний економічний університет. – Тернопіль, 2009. – 24 с. – Режим доступу : <http://edportal.net/referaty/raznoe/514780/>
- 29. Дмитренко І. М.** Аудит: діагностика безперервності діяльності підприємств : монографія / І. М. Дмитренко, І. М. Белоусова; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2010. – 320 с.
- 30. Проскуріна Н. М.** Процедурне забезпечення аудиту. Теорія і практика : монографія / Н. М. Проскуріна. – К. : ДП «Інформ.-аналіт. агентство», 2011. – 739 с.
- 31. Проскуріна Н. М.** Аудит дотримання принципу безперервності як перспективний напрямок розвитку аудиту [Електронний ресурс] / Н. М. Проскуріна // Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. – 2014. – Вип. 44. – С. 144–147. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlca_ekon_2014_44_30.pdf
- 32. Бакланова П. В.** Методика аудита непрерывности деятельности аудируемых организаций : автореф. дисс. ... канд. экон. наук : спец. 08.00.12 / П. В. Бакланова; Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего профессионального образования «Кубанский государственный аграрный университет». – Краснодар, 2013. – 24 с.
- 33. Калиничева Р. В.** Направления развития методологии аудита [Електронний ресурс] / Р. В. Калиничева // Аудит и финансовый анализ. – 2009. – № 2. – С. 179–184. – Режим доступа : <http://www.auditfin.com/fin/2009/2/Kalinicheva%20R/Kalinicheva%20R%20.pdf>
- 34. Яцкевич І. В.** Економічна діагностика / І. В. Яцкевич. – Одеса : ФОРМ Бондаренко М. О., 2015. – 292 с.
- 35. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : видання 2014 року. Частина 2 / Пер. з англ. – К. : Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2015. – 563 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_2_all.pdf**
- 36. Нидлз Б.** Принципы бухгалтерского учета / Б. Нидлз, Х. Андерсен, Д. Колдуелл; [под. ред.. Я. В. Соколова] – 2-е изд. – М. : Финансы и статистика, 1997. – 496 с.
- 37. Соколов Я. В.** Принцип непрерывности деятельности организации / Я. В. Соколов, С. М. Бычкова // Аудитор. – 2006. – № 5. – С. 23–28.
- 38. Швець В. Г.** Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2006. – 525 с.
- 39. Шалімова Н. С.** Причини виникнення та фундаментальні принципи аудиту з позицій моделі людини та проблеми конфлікту інтересів / Н. С. Шалімова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2012. – Випуск 21. – С. 272–281.

REFERENCES

- Andreyev, V. D. *Prakticheskiy audit* [Practical audit]. Moscow: Ekonomika, 1994.
- Artiukh, O.V. "Informatsiine zabezpechennia audytu upravlin'skoi diialnosti" [Information security audit management activities]. <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3648/1.pdf>
- Amanzholova, B. A., and Ovchinnikova, N. N. "Audit neprerivnosti deyatelnosti organizatsiy potrebitelskoy kooperatsii: realizatsiya analiticheskikh protsedur s uchetom izmeneniya

otsenochnykh znacheniy v bukhgalterskoy otchetnosti" [Audit of continuity of the activities of the organizations of consumer cooperation: implementation of analytical procedures to reflect changes in estimates in the financial statements]. http://www.auditfin.com/fin/2013/6/2013_VI_07_02.pdf

Bielousova, I. M. "Audytorska diahnozyka bezperervnosti diialnosti pidpriemstv" [Auditor'ska diahnozyka bezperervnosti diialnosti pidpriemstv]. https://www.google.com.ua/?gws_rd=s sl#q=Белуосова+I.+M.+Аудиторська+діагностика+безперервності+діяльності+підприємств:+автореф.+

Baklanova, P. V. "Metodika audita nepreryvnosti deyatelnosti audiruyemykh organizatsiy" [Audit technique the continuity of the audited organizations]. *Avtoref. diss. ... kand. ekon. nauk* : 08.00.12, 2013.

Chechetova, N. F., and Leliuk, N. Ye. "Sutnist ta zavdannia informatsiino-analitychnoho zabezpechennia munitsypalnoho upravlinnia" [The nature and objectives of information-analytical support of municipal management]. http://eprints.kname.edu.ua/22396/1/162-167_Чечетова_НФ.pdf

Demidov, A. A., and Zakharov, Yu. N. "Informatsionno-analicheskoye sistema podderzhki prinyatiya resheniy v organakh gosudarstvennoy vlasti i mestnogo samoupravleniya. Osnovy proektirovaniya i vnedreniya" [Information-analytical system supporting decision-making in the organs of state power and local self-government. Fundamentals of design and implementation]. <http://books.ifmo.ru/file/pdf/930.pdf>

Dal, V. *Tolkovyy slovar zhivogo velikoruskogo yazyka* [Explanatory dictionary of the living great Russian language]. Vol. 2. Moscow: Russkiy yazyk, 1978.

Dmytrenko, I. M., and Bielousova, I. M. *Audit: diahnozyka bezperervnosti diialnosti pidpriemstv* [Audit: diagnosis of continuity of activity of enterprises]. Donetsk: DonNUET, 2010.

"Ekonomicheskyy slovar" [Dictionary]. http://abc.informbu-reau.com/html/eioidiaoe_iiiia_jaaniaxaeia.html

"Ekonomichna entsyklopediia" [Economic encyclopedia]. <http://slovopedia.org.ua/38/53399/379458.html>

"Ekonomichna entsyklopediia" [Economic encyclopedia]. <http://slovopedia.org.ua/38/53383/380290.html>

Goroshchenok, N. N. "Otsenka printsipa nepreryvnosti deyatelnosti organizatsii vo vnutrennem audite" [Assessment of the principle of continuity of the organization's activities in internal auditing]. <http://economy-lib.com/disser/136683/a#?page=1>

Koval, R. A. "Informatsiino-analitychne zabezpechennia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady" [Informational-analytical provision of activities of public authorities]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, no. 1(113) (2006): 223-226.

Khymytsia, N., and Maikhrovych, I. "Informatsiino-analitychne zabezpechennia diialnosti kadrovoi sluzhby derzhavnykh orhaniv vlady" [Informational-analytical provision of the activity of personnel services of public authorities]. <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/20784/1/75-164-165.pdf>

Kamenska, T. O. *Vnutrishnii audit. Suchasnyi pohliad* [Internal audit. Modern look]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2010.

Korytska, O. I. "Makroekonomichnyi pidkhid do vyvchennia informatsiino-analitychnoho zabezpechennia otsiniuvannia diialnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy" [Macroeconomic approach to the study of information support of assessment activities of industrial enterprises of Ukraine]. <http://vlp.com.ua/node/8628>

Kalinicheva, R. V. "Napravleniya razvitiya metodologii audita" [Directions of development of methodology of audit]. <http://www.auditfin.com/fin/2009/2/Kalinicheva%20R/Kalinicheva%20R%20.pdf>

[Legal Act of Ukraine] (2011). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2938-17>

Martynova, L. V. "Informatsionno-analicheskoye obespecheniye upravleniya riskami khozyaystvennoy deyatelnosti predpriyatiy APK v kontekste informatsionnoy ekonomiki" [Information-analytical support of risk management of economic activity of agricultural enterprises in the context of the information economy]. http://vestnik-npi.info/upload/information_system_22/15/7/7/item_1578/information_items_property_4443.pdf

Makarchuk, O. G. "Informatsionno-analicheskoye obespecheniye strategicheskogo upravleniya selskokhozyaystvennym predpriyatiem" [Information-analytical support of strategic management of agricultural enterprise]. http://nubip.edu.ua/sites/default/files/Макарчук%20О.Г_.pdf

"Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh" [International standards on quality control, auditing, review, other assurance, and related services]. http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_1_all.pdf

"Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh" [International standards on quality control, auditing, review, other assurance, and related services]. http://apu.com.ua/attachments/article/290/Audit_2015_2_all.pdf

Nidlz, B., Andersen, Kh., and Kolduell, D. *Printsipy bukhgalterskogo ucheta* [Accounting principles]. Moscow: Finansy i statistika, 1997.

Puhach, A. O. "Sutnist protsesu informatsiino-analitychnoho zabezpechennia orhaniv derzhavnoi vykonavchoi vlady v Ukraini" [The essence of the process is information-analytical provision of state Executive bodies in Ukraine]. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=165>

Petryk, O. A., Savchenko, V. Ya., and Sviderskyi, D. Ye. *Orhanizatsiia ta metodyka audytu pidpriemnytskoi diialnosti* [The organization and methods of audit of business activities]. Kyiv: KNEU, 2008.

Proskurina, N. M. *Protsedurne zabezpechennia audytu. Teoriia i praktyka* [Procedural security audit. Theory and practice]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2011.

Proskurina, N. M. "Audit dotrymanna prynatsypu bezperervnosti yak perspektyvnyi napriamok rozvytku audytu" [Audit of observance of the principle of continuity as a promising direction of development of the audit]. http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlca_ekon_2014_44_30.pdf

Pantelieiev, V. P. *Audit* [Audit]. Kyiv: Profesional, 2008.

Rudnytskyi, V. S. "Metodolohiia i orhanizatsiia audytu" [Methodology and organization of audit]. <http://buklib.net/books/21880/>

Shidlovskaya, M. S. *Finansovyy kontrol i audit* [Financial control and audit]. Minsk: Vysheyshaya shkola, 2001.

Savchenko, I. M., and Yahupov, V. V. "Informatsiino-analitychna diialnist pedahohichnykh pratsivnykiv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv" [Information-analytical activity of pedagogical workers professional-technical educational institutions]. http://lib.iitta.gov.ua/106938/1/Словник_підсумковий%20%282%29.pdf

Sokolov, Ya. V., and Bychkova, S. M. "Printsyp nepreryvnosti deiatelnosti organizatsii" [The principle of the continuity of the organization]. *Auditor*, no. 5 (2006): 23-28.

Shvets, V. H. *Teoriia bukhgalterskoho obliku* [Accounting theory]. Kyiv: Znannia, 2006.

Shalimova, N. S. "Prychyny vynykennia ta fundamentalni prynatsypy audytu z pozytsii modeli liudyny ta problemy konfliktu interesiv" [The causes and fundamental principles of auditing from the standpoint of the human model and the problem of conflict of interest]. irbis-nbuv.gov.ua

Teleshun, S. O., and Reiterovych, I. V. "Informatsiino-analitychna diialnist v derzhavnomu upravlinni" [Information and analytical activities in public administration]. http://www.academy.gov.ua/NMKD/library_nadu/Navch_Posybnyky/d7c65b5c-8b77-480f-9c92-e53c48093520.pdf

Yakimova, O. Yu. "Formirovaniye struktury informatsionno-go obespecheniya agrarnogo predpriyatiya" [The formation of the structure of information support of agricultural enterprises]. http://sisupr.mrsu.ru/2009-1/pdf/18_yakimova.pdf

Yatskevych, I. V. *Ekonomichna diahnozyka* [Economic diagnostics]. Odesa: FOP Bondarenko M. O., 2015.

Zhadko, K. S. *Mekhanizmy ta instrumenty monitorynhu, diahnozyky i kontroliu diialnosti pidpriemstv: problemy teorii i praktyky* [Mechanisms and tools of monitoring, diagnostics and control of enterprises: problems of theory and practice]. Dnipropetrovsk: DDFA, 2013.